

Handreiking

Ondernemers uit de financiële zorgen

Aandachtspunten voor gemeenten bij de ondersteuning
aan ondernemers met financiële zorgen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12, 2514 JS Den Haag
November 2023

Inhoud

Inhoud.....	3
1. Inleiding	5
Gemeenten en ondernemers	5
Het belang van ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen	5
Wettelijk kader.....	5
Gemeentelijke invulling	5
Doel van deze handreiking	6
Wat houdt het project Ondernemers uit de Financiële Zorgen in?	6
Hoe houden we contact?	6
2. Vormgeven ondersteuning aan ondernemers.....	8
Waarvoor kunnen ondernemers bij de gemeente terecht?	8
Gewoon, maar ook bijzonder	9
Een beleidsplan voor de ondersteuning aan ondernemers	9
Besluit wat u zelf doet, wat u uitbesteedt of samen met andere gemeenten organiseert.....	10
Interne organisatie en afstemming	10
Een integrale blik.....	10
Economische Zaken en Ondernemersdienstverlening	10
Contacten van andere gemeentelijke medewerkers.....	11
Uitwisseling tussen bestuur, beleid en praktijk	11
3. Ondernemers (eerder) bereiken.....	12
Ondernemers in beeld	12
Samenwerken met organisaties voor ondernemers	12
Aansluiten bij de ondernemer	12
Vroegsignalering	13
Algemene schuldhulpverlening als ingang	14
Specifiek loket of ingang voor ondernemers.....	14
4. Schuldhulpverlening aan ondernemers	15

Schuldhelpverlening is meer dan het Bbz	15
Brede, kosteloze toegang tot schuldhelpverlening op grond van de Wgs	15
Integrale intake.....	16
Wettelijke termijnen.....	16
Registratie BKR.....	17
Inzicht in de financiële situatie van de ondernemer en de onderneming	18
Een oplossing voor de schulden	19
Ondersteuning bij het treffen van betalingsregelingen	19
Ondersteuning bij het treffen van een schuldregeling	19
Wettelijk traject	20
De Wet Homologatie Onderhands Akkoord (WHOA)	20

1. Inleiding

Gemeenten en ondernemers

Een goed ondernemersklimaat en een gezonde lokale economie zijn belangrijk voor gemeenten. Ondernemers dragen bij aan een vitale gemeente: ze doen investeringen, zorgen voor werkgelegenheid en initiëren innovatie en creativiteit. Op hun beurt vervullen gemeenten een belangrijke rol als eerste overheid voor ondernemers. Gemeenten nemen die rol serieus: zij doen veel voor ondernemers, zijn op verschillende manieren actief en doen het graag heel goed, zo blijkt uit het VNG-onderzoek Landschap van Ondernemersdienstverlening van december 2022.

Het belang van ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen

Net als andere inwoners kunnen ook ondernemers te maken krijgen met financiële zorgen of met problematische schulden (hierna te noemen: ondernemers met financiële zorgen). De VNG en gemeenten vinden het belangrijk dat deze ondernemers tijdig, passend en kosteloos geholpen worden. Tijdige ondersteuning voorkomt (toename van) schulden en het failliet gaan van ondernemingen. Ook beperkt het de hieruit voortvloeiende maatschappelijke kosten en de druk op de schuldhulpverlening en aanpalende hulp- en dienstverlening. Daarnaast draagt passende ondersteuning bij aan een gezond ondernemersklimaat in gemeenten en aan een goede relatie tussen ondernemers en hun gemeenten.

Wettelijk kader

Schuldhulpverlening aan ondernemers is niet alleen belangrijk, maar ook wettelijk verplicht. Alle natuurlijke personen, waaronder ondernemers, hebben recht op schuldhulpverlening van gemeenten. Dit is op 1 januari 2021 verduidelijkt in de gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Samen met het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening (Bgs) vormt de Wgs het wettelijk kader voor schuldhulpverlening aan ondernemers. Vanuit de Wgs hebben gemeenten een regierol in het voorkomen en aanpakken van schulden bij hun inwoners en dus ook bij ondernemers als natuurlijke personen.

Gemeentelijke invulling

Gemeenten hebben de vrijheid om hun ondersteuning aan ondernemers binnen de wettelijke kaders zelf verder vorm te geven. Zo spelen zij in op het lokale ondernemersklimaat en leggen verbinding met lokale initiatieven. Daarnaast draagt deze vrijheid bij aan ondersteuning op maat, die de ondernemer centraal stelt.

Het uitgangspunt van de VNG is dat de basis aan lokale voorzieningen op orde moet zijn en dat iedere ondernemer recht heeft op (schuld)hulp: een passende aanpak en (schuld)regeling, afgestemd op zijn situatie en mogelijkheden. Naast het passend ondersteunen is ook het bereiken van ondernemers door gemeenten en het vinden van gemeenten door ondernemers een uitdaging die aandacht vraagt.

Doel van deze handreiking

Deze handreiking is bedoeld voor gemeenten en gemeentelijke organisaties die hun dienstverlening aan ondernemers met financiële zorgen willen inrichten of optimaliseren. De handreiking beschrijft het wettelijke kader voor de gemeentelijke ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen en biedt handvatten om deze ondernemers te bereiken en passend te ondersteunen. Daarnaast vindt u in deze handreiking verwijzingen naar voorbeelden van ondersteuning, gebaseerd op de praktijk in verschillende gemeenten.

Deze handreiking is geschreven vanuit het perspectief van de Wgs en het Bgs. Voor specifieke informatie over het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) kunt u terecht op [deze](#) pagina. Meer informatie over ondernemersklimaat en -dienstverlening vindt u [hier](#). Specifieke informatie over de uitvoering van schuldhulpverlening aan ondernemers kunt u vinden in de [Module SHVO](#) van de NVVK.

Wat houdt het project Ondernemers uit de Financiële Zorgen in?

Deze handreiking is één van de ondersteuningsproducten van het project Ondernemers uit de Financiële Zorgen. Met het project Ondernemers uit de Financiële Zorgen ondersteunt de VNG gemeenten bij hun dienstverlening aan ondernemers met financiële zorgen. Op de website [Ondersteuning ondernemers uit de financiële zorgen](#) vindt u praktische producten die u helpen bij het inrichten, uitvoeren en versterken van de ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen. U vindt hier onder andere een Q&A, een Werkwijzer Ondernemers en Schulden en praktijkvoorbeelden van andere gemeenten. Het aanbod van ondersteuningsproducten wordt regelmatig geactualiseerd en uitgebreid.

Het project Ondernemers uit de Financiële Zorgen is onderdeel van het programma Verbinden Schuldendomein. Als vervolg op het [programma "Verbinden Schuldendomein 2020-2022"](#) is er een nieuw schuldenprogramma voor de (implementatie)ondersteuning aan gemeenten gestart. Het vorige programma richtte zich op de implementatie van vier wetten: de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), het Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewindzaken (Ags), de Wet Vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbbv) en de Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag (Wskd). Het nieuwe programma Verbinden Schuldendomein is breder en bestaat uit verschillende deelprojecten: de borging van de vier wetten, preventie, financiële educatie en life events, schulden bij jongeren, ondernemers met financiële zorgen en het versterken van de informele infrastructuur. Ook ondersteunt de VNG gemeenten door bewezen effectieve interventies op te schalen en te verduurzamen. De Routekaart Financiële Zorgen ligt als brede basis onder het nieuwe programma en (keten)partners worden nog intensiever betrokken.

Hoe houden we contact?

U kunt met ons in contact blijven via onze Nieuwsbrief, als contactpersoon Ondernemers uit de Financiële Zorgen en via e-mail of telefoon.

Het Programma Verbinden Schulden informeert gemeenten via een periodieke nieuwsbrief over de ontwikkelingen in het schuldendomein. Wilt u de nieuwsbrief ontvangen? Meld u dan aan via

[aanmelden Nieuwsbrief Schulden.](#)

Specifiek voor het thema Ondernemers uit de Financiële Zorgen onderhoudt de VNG contact met één contactpersoon per gemeente, ISD of belastingsamenwerking. Zo kan de VNG gemeenten rechtstreeks informeren en de juiste ondersteuning bieden. Aanmelden kan via dit formulier:

[aanmelden contactpersoon Ondernemers uit de financiële zorgen](#)

Het Programma Verbinden Schuldendomein is van maandag t/m vrijdag voor gemeenten bereikbaar voor vragen en opmerkingen. De procesbegeleiders zijn te bereiken via schulden@vng.nl of tel. 070 373 8232 (van 9.00 uur tot 17.00 uur).

2. Vormgeven ondersteuning aan ondernemers

Waarvoor kunnen ondernemers bij de gemeente terecht?

De gemeente is de overheidsinstantie die ondernemers met financiële zorgen ondersteunt. Gemeenten hebben een regierol in het voorkomen en aanpakken van schulden bij hun inwoners, dus ook de inwoners die ondernemer zijn. Zij ondersteunen ondernemers om schulden te voorkomen of op te lossen en helpen hen op weg met kennis en vaardigheden om de kans te verkleinen dat er opnieuw schulden ontstaan.

Vanuit de Wgs hebben alle natuurlijke personen, dus ook ondernemers, recht op:

- een eerste gesprek;
- ondersteuning bij het treffen van een minnelijke schuldregeling (Msnp);
- ondersteuning bij de aanvraag van een wettelijke schuldsanering (Wsnp).

Ondernemers die behoren tot de doelgroep van het Bbz kunnen worden ondersteund met:

- tijdelijke inkomensondersteuning vanuit het Bbz;
- investeringen met het Bbz-krediet en/of
- herfinanciering van schulden met het Bbz-krediet.

Daarnaast bieden diverse gemeenten – zelf en/of in samenwerking met andere instanties - ook aanvullende dienstverlening aan ondernemers, zoals:

- Coaching: advies over het versterken van de onderneming, een nieuw businessmodel en andere ondernemersactiviteiten;
- Heroriëntatie: kijken naar een ander verdienmodel van de onderneming, het volgen van een opleiding of een (deeltijd)baan in loondienst;
- Hulp bij boekhouding: als de boekhouding van een ondernemer niet op orde is en belastingaangiften niet op tijd worden ingediend, kan het financieel gunstig zijn om dit in eigen beheer te houden, eventueel in samenwerking met een uitvoeringsorganisatie of vrijwilligers;
- Budgetcoach: een budgetcoach analyseert het bestedingsbedrag van de ondernemer en buigt dit samen met de ondernemer om naar een sluitend uitgavenpatroon;
- Budgetbeheer of beschermingsbewind: de gemeente of een andere instantie - zoals een kredietbank, bewindvoerder, budgetbeheerbureau of de sociale dienst - beheert het geld van de ondernemer als privépersoon gedurende een bepaalde periode. Dit kan stress over geldzaken en schuldeisers verminderen.

Gewoon, maar ook bijzonder

Ondernemers die persoonlijk aansprakelijk zijn voor zakelijke schulden vallen dus net als alle andere inwoners onder de Wgs. Schuldhulpverlening is voor gemeenten dan ook geen nieuwe dienstverlening, maar schuldhulpverlening aan ondernemers vereist andere expertise en (soms) maatwerk. Onderstaande tekening maakt duidelijk dat de ondersteuning aan ondernemers enerzijds gewoon is en anderzijds bijzonder. Onderaan de tekening staan de randvoorwaarden die op orde moeten zijn om ondernemers passend te kunnen ondersteunen.

ONDERNEMERS ONDERSTEUNEN

DIE PERSOONLIJK AANSPRAKELIJK
ZIJN VOOR ZAKELIJKE SCHULDEN

GEWOON, MAAR OOK BIJZONDER

NET ALS ANDERE INWONERS	MAATWERK VOOR ONDERNEMERS
 <p>REGIEROL GEMEENTE (WGS / BGS):</p> <ul style="list-style-type: none">• AANPAKKEN PROBLEMATISCHE SCHULDEN• PREVENTIE, VROEGSIGNALERING & NAZORG• EXTRA ONDERSTEUNING ORGANISEREN	 <p>INTAKE: INTEGRAAL, MET EXPERTISE WGS / BBZ / ONDERNEMEN</p>
 <p>ONTZORGEN DOOR OPVRAGEN GEGEVENS, BIJV. VIA SUWINET</p>	 <p>AANDACHT VOOR PERSOON ÉN ONDERNEMING</p>
 <p>BESCHIKKING INCLUSIEF PLAN VAN AANPAK</p>	 <p>SAMENWERKEN BINNEN & BUITEN GEMEENTE</p> <ul style="list-style-type: none">• GEM. BELASTINGEN• ADMINISTRATIE• BEDRIJFSADVIES• COACHING• ECONOMISCHE ZAKEN• JURIDISCH• HERORIENTATIE• FINANCIËEL

RANDVOORWAARDEN - OP ORDE HEBBEN

 <p>BELEIDSPLAN & VERORDENING</p>	 <p>AFWEGEN</p> <ul style="list-style-type: none">• ZELF DOEN• SAMEN DOEN• UITBESTEDEN	 <p>GENOEG</p> <ul style="list-style-type: none">• MEDEWERKERS• KENNIS	 <p>ZICHT OP VOORTGANG & KWALITEIT</p>	 <p>VERBINDEN VAN INITIATIEVEN VOOR ONDERSTEUNING</p>
--	---	--	---	--

Een beleidsplan voor de ondersteuning aan ondernemers

Het is aan te bevelen om in het gemeentelijke beleidsplan of in de beleidsregels voor schuldhulpverlening duidelijk vast te leggen wat ondernemers van gemeenten mogen verwachten (en wat niet). Dit kan ook helpen om andere gemeentelijke afdelingen een completer beeld te geven van de ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen. Dit geldt ook wanneer een externe partij is gemandateerd voor de toegang en/of uitvoering van schuldhulpverlening. Vanuit de kaders van het beleidsplan leggen gemeenten verdere keuzes voor de uitvoering van de schuldhulpverlening aan ondernemers vast in beleidsregels en/of een verordening. Meer informatie over de beleidsruimte en aandachtspunten binnen de Wgs vindt u in de [Handreiking aandachtspunten beleid](#).

Besluit wat u zelf doet, wat u uitbesteedt of samen met andere gemeenten organiseert

Sommige gemeenten verzorgen zelf het eerste gesprek, de besluitvorming en de uitvoering van de schuldhulpverlening aan ondernemers. Anderen hebben dit geheel of gedeeltelijk uitbesteed aan een gemandateerde organisatie of ondergebracht in een regionaal samenwerkingsverband.

In artikel 3a van de Wgs staat dat de besluitvorming over - en de uitvoering van - de schuldhulpverlening kan worden verricht door gemandateerde organisaties of instellingen. Gemeenten kunnen dus zowel de besluitvorming als de uitvoering uitbesteden.

Het uitbesteden kan via reguliere aanbesteding of via de aanbestedingsprocedure voor Sociale en andere specifieke diensten (SAS-procedure). Binnen deze vereenvoudigde aanbestedingsprocedure is er meer ruimte om een aanbestedingsprocedure naar eigen inzicht vorm te geven dan bij reguliere aanbestedingsprocedures het geval is. Op basis daarvan kunnen gemeenten een geschikte partij selecteren die de schuldhulpverlening uitvoert.

Om de besluitvorming en/of uitvoering aan een externe organisatie over te laten, moet het College die organisatie wel mandateren. Deze organisatie krijgt dan de bevoegdheid om namens het College besluiten te nemen over de toegang tot schuldhulpverlening en de hulp die de ondernemer ontvangt. Meer informatie hierover vindt u in onze [Leidraad uitbestede diensten](#).

Welke keuze gemeenten ook maken, het College blijft altijd verantwoordelijk voor de toegang tot schuldhulpverlening, de borging van de kwaliteit en het behandelen van klachten en bezwaar, ongeacht eventuele mandatering of uitbesteding. De VNG publiceerde eerder de [Handreiking Grip op schuldhulpverlening](#), die gemeenten helpt om deze verantwoordelijkheid vorm te geven.

Voorbeelden van beleid en uitvoering van schuldhulpverlening aan ondernemers in diverse gemeenten vindt u [op deze webpagina](#).

Interne organisatie en afstemming

Een integrale blik

Verschillende afdelingen en diensten van gemeenten hebben een rol en belang bij de ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen. Over het algemeen geldt dat de dienstverlening aan ondernemers sterker wordt als de verschillende onderdelen samen optrekken. Gemeenten geven dit op verschillende manieren vorm. Zij kiezen bijvoorbeeld voor integraal beleid, multidisciplinaire teams/afdelingen, een integrale intake en/of een structureel overleg van verschillende afdelingen of domeinen. Samenwerking is belangrijk voor eenduidige communicatie en tijdige, integrale ondersteuning aan ondernemers met financiële problemen. Als voor alle betrokkenen helder is wat signalen zijn en hoe en door wie deze worden opgepakt, komt dat de dienstverlening aan ondernemers ten goede en blijven interne vraagstukken rond ondernemers met financiële problemen niet liggen.

Economische Zaken en Ondernemersdienstverlening

Veel gemeenten brengen de ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen onder bij de afdeling Sociale Zaken (specifiek Werk en Inkomen). Het is belangrijk dat deze afdeling in contact

staat met de afdeling Economische Zaken/Ondernemersdienstverlening. Zo kunnen bijvoorbeeld signalen van ondernemers die ondersteuning nodig hebben door de medewerkers van Sociale Zaken worden meegegeven aan de collega's van Economische Zaken die de kaders schetsen voor het lokale economische beleid. En, als de afdeling Sociale Zaken tijdig van Economische Zaken hoort dat een zich vestigende ondernemer nieuwe mensen wil aannemen, biedt dat een kans om inwoners met een uitkering aan het werk te helpen. Het loont dus om te zorgen voor goede afstemming tussen beide afdelingen. Ook kan het heel nuttig zijn om de portefeuilles Sociale Zaken en Economische Zaken te beleggen bij één bestuurder.

Contacten van andere gemeentelijke medewerkers

Medewerkers van allerlei gemeentelijke afdelingen staan in contact met inwoners die ondernemer zijn en financiële problemen hebben, zoals bijvoorbeeld medewerkers van wijkteams, gemeentelijke belastingen, Jeugd & Gezin en de Wmo. Financiële zorgen bij een ondernemer en financiële problemen in een onderneming kunnen veel impact hebben op andere leefgebieden, het privéleven en het eventuele gezin. Het is belangrijk dat medewerkers weten of een inwoner ondernemer is en hoe zij financiële zorgen bij deze doelgroep kunnen signaleren. Ook moeten zij weten welke ondersteuning mogelijk is binnen en buiten de gemeente en hoe zij ondernemers toeleiden naar de juiste ondersteuning. Zo kan in een keukentafelgesprek vanuit de Wmo bijvoorbeeld blijken dat de primaire mantelzorger zelfstandig ondernemer is en dat vanwege intensieve mantelzorg (tijdelijke) financiële ondersteuning nodig is. Een goed geïnformeerde medewerker kan deze ondernemer de weg wijzen naar het Bbz.

Uitwisseling tussen bestuur, beleid en praktijk

De dienstverlening aan ondernemers is gebaat bij een goede relatie en informatie-uitwisseling met bestuurders. Als een bestuurder het belang van het onderwerp inziet kan dit werken als een katalysator. Daarnaast is een goede uitwisseling van beleid en praktijk van belang. Als beleidsmedewerkers goed op de hoogte zijn van wat er speelt in de uitvoering, kan het beleid hier beter op aansluiten en de integrale ondersteuning aan ondernemers faciliteren.

3. Ondernemers (eerder) bereiken

Ondernemers vragen niet snel hulp aan gemeenten. Zij weten niet dat zij gemeenten om hulp kunnen vragen of hebben geen juist of volledig beeld van wat die hulp kan inhouden. Daarnaast speelt schaamte of angst om de onderneming te moeten beëindigen soms een rol. Ook het aanleveren van een grote hoeveelheid gegevens en zorgen om privacy kunnen een drempel zijn om bij gemeenten aan te kloppen. Het vergroten van het bereik is dan ook een belangrijke eerste stap om meer ondernemers tijdig te ondersteunen.

Ondernemers in beeld

U kunt inventariseren hoeveel ondernemers er in uw gemeente zijn, welke ondernemers al bekend zijn bij uw gemeente en welke gegevens u van hen heeft. Zo krijgt u een beeld van de startpositie van uw gemeente, welke groepen ondernemers al bereikt worden (en hoe) en wat nog blinde vlekken zijn. Ondernemers die een beroep deden op de Tozo-regeling zijn bijvoorbeeld al bekend bij gemeenten en kunnen benaderd worden om aanvullende hulp aan te bieden. Ook het dashboard [Waarstaatjegemeente](#) van de VNG en de feiten en cijfers van het CBS op het Ondernemersplein van de KvK zijn behulpzaam bij het in beeld krijgen van de situatie van ondernemers.

Samenwerken met organisaties voor ondernemers

Ondernemersverenigingen en ondernemende (keten)partners kennen de taal en de vindplaatsen van ondernemers en denken vaak goed mee over wat er nodig is om ondernemers met financiële zorgen te bereiken. Mogelijk kunnen zij u ook voorzien van belangrijke feedback op uw communicatie of dienstverlening.

Het is aan te raden om te investeren in de relatie met organisaties en contactpersonen die dichtbij ondernemers staan, omdat zij een belangrijke rol kunnen spelen in het toeleiden van ondernemers naar uw gemeente. Het is van belang om deze partners goed te informeren over uw dienstverlening en waar nodig samenwerkingsafspraken te maken. Omgekeerd kan het ook zinvol zijn om als gemeente betrokken en zichtbaar te zijn bij hun dienstverlening.

Aansluiten bij de ondernemer

Heel belangrijk in het contact met ondernemers zijn de taal en beelden die u gebruikt in uw communicatie. Spreekt de huidige, soms vrij algemene, communicatie over dienstverlening hen aan, of kiest u voor 'ondernemerstaal'? Het kan handig zijn om bijvoorbeeld niet te spreken over hulp maar over meedenken, sparren, informeren, adviseren of ondersteunen. En om juist bij deze doelgroep te benadrukken dat uw dienstverlening vrijblijvend is en om helder te zijn over eventuele kosten of consequenties. Ook is het, net als bij andere inwoners uiteraard, belangrijk om zorgen over privacy en vertrouwelijkheid weg te nemen. De sociale controle en bekendheid van ondernemers is bovendien soms groot, dus het kan prettig zijn om op een neutrale of minder zichtbare plaats advies te vragen. Daarnaast houden veel ondernemers graag zelf de regie en is vrijheid erg belangrijk: 'Je mag het zelf doen, maar je hoeft het niet alleen te doen'.

Vroegsignalering

De gewijzigde Wgs maakt het mogelijk dat gemeenten signalen krijgen van energiebedrijven, drinkwaterbedrijven, woningcorporaties en zorgverzekeraars bij betalingsachterstanden van inwoners. Na ontvangst van het vroegsignaal moeten gemeenten de inwoner binnen vier weken proactief benaderen en een aanbod doen tot een eerste gesprek.

De doelgroep voor vroegsignalering bestaat - net als voor de andere onderdelen van de Wgs - uit natuurlijke personen, dus ook ondernemers. Vroegsignalering stelt gemeenten dus in staat om ondernemers met financiële zorgen eerder te bereiken, als betalingsachterstanden worden gemeld. Uit de vroegsignalen zelf is echter meestal niet af te leiden dat het om een ondernemer gaat. Dit blijkt vaak pas als er contact ontstaat. Het is van groot belang om de hulp zo laagdrempelig mogelijk aan te bieden, met oog voor de zelfstandigheid van ondernemers en het gevoel van autonomie dat zij niet graag uit handen geven. Hierna wordt uitgelegd wat gemeenten moeten en mogen met signalen op naam van ondernemers en op naam van bedrijven. En hoe het zit met signalen gericht aan een bedrijfsadres.

Signalen op persoonsnaam + woonadres

Als er vroegsignalen binnenkomen op de persoonsnaam en het woonadres van een ondernemer, dan geldt hiervoor hetzelfde proces als voor vroegsignalen op naam van een inwoner zonder onderneming. In het algemeen zal een gemeente aan een dergelijk signaal niet kunnen zien dat het om een ondernemer gaat.

Signalen op bedrijfsnaam + woonadres

Als er signalen binnenkomen op een bedrijfsnaam en een woonadres, dan maakt het verschil of het bedrijf een natuurlijk persoon is of een rechtspersoon. Natuurlijke personen vallen onder de Wgs, omdat er sprake is van persoonlijke aansprakelijkheid voor schulden. Rechtspersonen zijn niet persoonlijk aansprakelijk en vallen niet onder de Wgs. De eenmanszaak (vaak zzp'er genoemd), VOF, commanditaire vennootschap en de maatschap zijn natuurlijke personen. Vroegsignalen die op naam staan van een van deze vier ondernemingsvormen én betrekking hebben op het woonadres van de ondernemer, vallen onder de vroegsignaleringsplicht van gemeenten. Schuldeisers zouden signalen op naam van BV's, NV's en andere rechtspersonen niet moeten delen en gemeenten mogen deze signalen niet opvolgen. Als uit de bedrijfsnaam niet is af te leiden dat het om een rechtspersoon gaat (er staat geen BV, NV o.i.d. in de naam), dan gaat het in het algemeen om een natuurlijk persoon en volgt de gemeente het signaal wel op, mits het betrekking heeft op het woonadres van de ondernemer.

Signalen op bedrijfsnaam + bedrijfsadres

Signalen op naam en adres van een bedrijf mogen niet worden gedeeld en dus ook niet opgevolgd. Het maakt daarbij niet uit of het bedrijf een natuurlijk persoon is of een rechtspersoon. Vroegsignalen moeten namelijk een indicatie zijn dat een eerste levensbehoefte wordt bedreigd. Afsluiting van gas, water of elektra in een woning en huisuitzetting zijn bedreigingen van een eerste levensbehoefte. Maar als de betalingsachterstanden een bedrijfsruimte betreffen, is er geen sprake van bedreiging van een eerste levensbehoefte.

Bij onterecht verstrekte signalen mag de gemeente wel aan de melder terugkoppelen dat het signaal onjuist is verstrekt en daarom niet is opgepakt.

Op dit moment is er geen grondslag in de Wgs voor specifieke signalen van betalingsachterstand bij ondernemers of ondernemingen. Het ministerie kan op grond van artikel 10 Wgs bij ministeriële regeling extra signalen voor vroegsignalering van schulden aanwijzen. Het is dus mogelijk dat in de toekomst nieuwe vroegsignalen worden toegevoegd.

Algemene schuldhulpverlening als ingang

Sommige gemeenten hebben de schuldhulpverlening aan particulieren en ondernemers in één loket georganiseerd. Maar niet iedere ondernemer is erop bedacht dat de hulp via dezelfde toegang als andere inwoners wordt geboden. Wanneer u één ingang heeft, is het dus van belang hier expliciet aandacht aan te besteden en dit ook te vermelden op (gemeentelijke) pagina's voor ondernemers.

Specifiek loket of ingang voor ondernemers

Diverse gemeenten hebben goede ervaringen met het laagdrempelig aanbieden van ondersteuning via een specifiek Ondernemersloket, een spreekuur Geldzaken en Ondernemers en/of aanwezigheid op plekken waar ondernemers vaak komen.

Waar u ook voor kiest, brede publiciteit is van belang. U kunt bekendmaken dat ondernemers een gratis en vrijblijvend gesprek kunnen aanvragen via uw website, maar bijvoorbeeld ook via nieuwsbrieven (van ondernemersverenigingen), lokale media, social media en uw netwerk van ketenpartners.

4. Schuldhulpverlening aan ondernemers

In paragraaf 2.1 is aangegeven op welke gemeentelijke ondersteuning ondernemers met geldzorgen wettelijk recht hebben en voor welke aanvullende ondersteuning zij zoal bij gemeenten terecht kunnen. Dit hoofdstuk geeft een verdieping op de wettelijke schuldhulpverlening aan ondernemers.

Schuldhulpverlening is meer dan het Bbz

De schuldhulpverlening aan ondernemers is niet voldoende geregeld als een gemeente alleen de Bbz-regeling aanbiedt, want dit instrument beslaat maar een klein deel van de hulp. Het Bbz is slechts een van de mogelijkheden om schulden te saneren. Het is een instrument, maar geen schuldhulpverlening. Daarnaast is sanering slechts een van de mogelijke soorten schuldhulpverlening, naast bijvoorbeeld betalingsregelingen, schuldbemiddeling en herfinanciering. Een gemeente die alleen het Bbz inzet, sluit alle ondernemers uit die niet tot de doelgroep van het Bbz behoren. Gemeentelijke schuldhulpverlening is er voor alle ondernemers en biedt hen alle opties van schuldhulpverlening.

Brede, kosteloze toegang tot schuldhulpverlening op grond van de Wgs

De Wgs gaat uit van brede toegang tot hulp. Om die reden is er in de wet maar één absolute weigeringsgrond opgenomen, namelijk wanneer aanvragers geen geldige verblijfstatus in Nederland hebben. Daarnaast hebben gemeenten de beleidsvrijheid om fraude en/of terugval (recidive) als afwijzingsgrond te hanteren. Alleen als de gemeente fraude en/of terugval, heeft opgenomen in het door de raad vastgestelde beleidsplan, ontstaat er een grondslag voor het opvragen en het verwerken van de gegevens voorafgaand aan het nemen van het besluit (artikel 13 Bgs). Sinds de inwerkingtreding van de vernieuwde Wet Schuldsanering Natuurlijke personen per 1 juli 2023, is de zogenaamde tienjaarstermijn vervallen. Dit betekent niet dat de afwijzingsgrond terugval niet meer gehanteerd mag worden. Maar vanwege die wetswijziging is het minder voor de hand liggend om als gemeente in het beleidsplan nog wel een termijn voor terugval te hanteren. De aanvraag voor schuldhulpverlening is vormvrij. Ondernemers mogen dus persoonlijk, schriftelijk, telefonisch of digitaal vragen om ondersteuning.

Tot de doelgroep van de Wgs behoren alle natuurlijke personen. Dit zijn per definitie ondernemers die vanuit hun rechtsvorm persoonlijk aansprakelijk zijn voor schulden van hun onderneming: de eenmanszaak, VOF, commanditaire vennootschap en maatschap. Maar ook andere ondernemers die persoonlijk aansprakelijk zijn voor zakelijke schulden, bijvoorbeeld omdat zij privé hebben meegetekend voor leningen van hun BV, hebben recht op schuldhulp. Of als een ondernemer zijn eenmanszaak heeft omgezet in een BV, maar nog betalingsverplichtingen heeft die hij met zijn eenmanszaak is aangegaan. Kortom, ondernemers hebben dus net als andere inwoners toegang tot schuldhulpverlening wanneer de weigeringsgronden niet van toepassing zijn. Rechtspersonen hebben geen toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening. Bestuurders van ondernemingen

met rechtspersoonlijkheid kunnen voor hulp bij schuldenproblematiek terecht bij gespecialiseerde juristen.

Het is niet in lijn met de brede toegang vanuit de Wgs en de rechtsgelijkheid dat ondernemers hun schuldhulpverlening zelf moeten betalen, terwijl andere inwoners dit niet hoeven. Daarbij is het wel belangrijk om onderscheid te maken tussen kosten voor hulp aan de ondernemer (als inwoner/natuurlijk persoon) en hulp aan de onderneming. De kosten van schuldhulpverlening aan de ondernemer als natuurlijke persoon worden door gemeenten gedragen. De kosten voor hulp aan de onderneming zijn geen onderdeel van schuldhulpverlening, maar bedrijfskosten. Denk hierbij aan bijvoorbeeld kosten voor het op orde brengen van een achterstallige boekhouding, bedrijfsbeëindiging of voor kredietverstrekking voor een investering die noodzakelijk is om het bedrijf voort te zetten. Deze kosten komen voor rekening van de ondernemer, ook als het noodzakelijke uitgaven zijn om de schuldregeling te kunnen uitvoeren.

Integrale intake

Om ondernemers passend te ondersteunen is aandacht nodig voor de ondernemer én de onderneming. Dat vraagt om verschillende expertises, in ieder geval van zowel het Bbz als de Wgs en eventueel ook vanuit Economische Zaken. Via een integrale intake kan een gemeente vanuit verschillende perspectieven naar de situatie van de ondernemer kijken en afstemmen welke dienstverlening en voorzieningen nodig zijn. Schulden van ondernemers kunnen niet alleen gesaneerd worden met regelingen voor particulieren, maar mogelijk ook door een krediet van een derde of een saneringskrediet op basis van het Bbz. Het is dus belangrijk om te kijken of de ondernemer onder de doelgroep van het Bbz valt.

Schuldhulpverleners moeten voldoende toegerust zijn om de hulpvraag en situatie van ondernemers te doorgronden en hen op basis van een integraal plan te ondersteunen. Voor veel gemeenten is dit een reden om schuldhulpverlening aan ondernemers uit te besteden aan een hierin gespecialiseerde organisatie. Andere gemeenten kiezen ervoor om te investeren in de kennis van eigen medewerkers over schuldhulpverlening aan ondernemers. Deze specialisten kunnen ook een goede bijdrage leveren aan de vroegsignalering onder ondernemers (zie ook hoofdstuk 3).

Wettelijke termijnen

Ondernemers hebben in het kader van de Wgs, net als iedere inwoner, recht op een eerste gesprek binnen 4 weken na het stellen van de hulpvraag of de ontvangst van een vroegsignaal. Wanneer er sprake is van crisis vindt het eerste gesprek binnen 3 werkdagen plaats. Onder crisis wordt volgens artikel 4 Wgs verstaan: gedwongen woningontuiming, beëindiging van de levering van gas, elektriciteit, stadsverwarming of water of opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering. Naast deze bedreigende situaties die volgens de Wgs voor alle inwoners gelden, kunnen gemeenten voor ondernemers ook de volgende situaties als crisis benoemen: een dreigend faillissement, beslaglegging op goederen die belangrijk zijn voor de onderneming of een dreiging van opzegging van een bankkrediet. In de volgende tekening vindt u een schematisch overzicht van de wettelijke termijnen

Ook de beschikkingstermijn is een aandachtspunt. Gemeenten zijn per 1 januari 2021 verplicht om binnen 8 weken te besluiten of de ondernemer wordt toegelaten tot schuldhulpverlening. De beschikkingstermijn gaat in nadat de schuldhulpverlener en de ondernemer de hulpvraag samen hebben vastgesteld. Dit kan bij het eerste contactmoment zijn, of pas bij een vervolgspraak. Onderdeel van de toegangsbeschikking is een plan van aanpak op hoofdlijnen. Op [deze pagina](#) over de gewijzigde Wgs vindt u onder andere een overzicht van alle wettelijke termijnen en grondslagen voor bronbevraging en een format voor de beschikking en het plan van aanpak op hoofdlijnen.

Registratie BKR

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2021 verplicht om de positieve beschikking tot toegang schuldhulpverlening (artikel 4a Wgs) te registreren in het CKI bij het BKR, als er sprake is van problematische schulden. Deze verplichting is bedoeld om te voorkomen dat hulpvragers nieuwe schulden aangaan die niet passen bij hun bestedingsruimte. De schuldhulpverlener kan dit in het eerste gesprek toelichten, zodat voor de ondernemer duidelijk is op welk moment in het traject een registratie bij het BKR zal plaatsvinden. Daarnaast moet in de toelatingsbeschikking staan dat de toelating doorgegeven wordt aan het BKR als er sprake is van problematische schulden. Ook moet het plan van aanpak informatie geven over de consequenties van een BKR-registratie.

De BKR-registratie vindt dus pas plaats na de toelating en akkoord op het plan van aanpak en pas op het moment dat vaststaat dat de schulden problematisch zijn. Als er geen sprake is van een problematische schuld, of als dit nog niet duidelijk is, hoeft dus (nog) niet geregistreerd te worden.

Als op een bepaald moment duidelijk wordt dat de schuld problematisch is, volgt op dat moment in het traject alsnog een BKR-registratie. Of schulden problematisch zijn wordt bepaald op basis van de (te verwachten) inkomsten en de schuldenlast. Er is sprake van een problematische schuld wanneer het bedrag dat in 36 maanden kan worden afgelost op de schulden lager is dan de totale schuldenlast. Bij ondernemers kan het lang duren voordat duidelijk is of de schulden problematisch zijn, omdat ook gekeken wordt naar de verwachtingen, schulden en mogelijke oplossingen rondom de onderneming. In de [Handreiking gegevensuitwisseling BKR voor schuldhulpverlening](#) vindt u meer informatie over de BKR-registratie.

Inzicht in de financiële situatie van de ondernemer en de onderneming

Om de juiste ondersteuning te kunnen bieden is het belangrijk om inzicht te hebben in de actuele (en bij voorkeur ook toekomstige) financiële situatie van de ondernemer en de onderneming. In de gewijzigde Wgs zijn grondslagen opgenomen zodat schuldhulpverleners (na het vaststellen van de hulpvraag) zelf digitale informatiebronnen kunnen raadplegen over o.a. inkomsten, vermogen en hulpverlening. Zo worden hulpvragers ontzorgd en wordt hun inlichtingenplicht beperkt tot de gegevens die schuldhulpverleners niet zelf kunnen verkrijgen. Voor ondernemers mogen deze (private) gegevens uiteraard ook geraadpleegd worden. Om deze informatie in één keer te raadplegen worden de informatiebronnen ontsloten via Suwinet. Voor het opvragen van gegevens van de Belastingdienst kan de schuldhulpverlener gebruik maken van het Portaal SHV van het Inlichtingenbureau.

Helaas zijn de op dit moment ontsloten bronnen en de gegevens die via SUWI-Inkijk en het Portaal Schuldhulpverlening nodig zijn om het dossier compleet te maken nog niet compleet en volledig. In het nieuwe programma Verbinden Schuldendomein is gestart met een doorontwikkeling gegevensdelen.

Het komt regelmatig voor dat een ondernemer met schulden zijn jaarrekeningen en inkomstenbelastingaangiftes nog niet op orde heeft, bijvoorbeeld omdat de ondernemer nog achterstanden heeft bij zijn adviseur (boekhouder, accountant of belastingconsulent) of niet de middelen heeft om de adviseur te betalen voor het opstellen van de jaarrekeningen en inkomstenbelastingaangiftes. Soms zijn adviseurs alsnog bereid om de benodigde stukken op te stellen, wanneer zij weten dat de ondernemer werkt aan een oplossing voor de financiering van zijn schulden waarin ook de adviseurskosten kunnen worden meegenomen. Gemeenten kunnen in deze situaties een bemiddelende rol spelen.

Wanneer de adviseur hiertoe niet bereid is, kunnen gemeenten ondernemers mogelijk doorverwijzen naar een andere partij die (vrijwel) gratis hulp kan bieden. Hierbij valt te denken aan:

- Stichting Over Rood
- Stichting Ondernemersklankbord
- Schuldhulpmaatje
- Humanitas
- Hogescholen in de regio
- Stichting de Nederlandse Zaak voor Ondernemers. Een regionale 'Zaak' bestaat uit de

samenwerking tussen een gemeente, een hogeschool en een regioteam van het Ondernemersklankbord. Het concept is begonnen met de Rotterdamse Zaak en werkt nu (bijna) landelijk. Bij deze initiatieven worden, soms in samenwerking met een administratiekantoor, studenten ingezet die boekhoudkundige hulp bieden.

Het is aan te raden om als gemeente afspraken te maken met dergelijke partijen, zodat alle betrokkenen weten hoe de samenwerking verloopt en wat de ondersteuning inhoudt.

Een oplossing voor de schulden

Ondersteuning bij het treffen van betalingsregelingen

Gemeenten kunnen ondernemers met beginnende schulden ondersteunen bij het treffen van betalingsregelingen met schuldeisers. Zij berekenen wat een ondernemer per maand kan betalen en ondersteunen hem of haar zo nodig bij het schrijven van de benodigde brieven.

Ondersteuning bij het treffen van een schuldregeling

Als een ondernemer een problematische schuldensituatie heeft dan kunnen gemeenten ondernemers ondersteunen bij het treffen van een schuldregeling. De schuldhelpverlener bekijkt samen met de ondernemer wat in zijn of haar specifieke situatie de beste manier is om uit de schulden te komen. Dit kan zijn een sanering of schuldbemiddeling. Een belangrijke vraag daarbij is: is de onderneming levensvatbaar, of niet? Als de onderneming levensvatbaar is en de ondernemer wil graag door, dan kan terugbetaling of sanering van schulden in beginsel wel degelijk samengaan met behoud of een doorstart van de onderneming. Want het hebben van een onderneming is geen grond voor uitsluiting van schuldhelpverlening. Ook is beëindiging van de onderneming niet bij voorbaat het uitgangspunt in het verdere traject.

Als een ondernemer onder de doelgroep van het Bbz valt, dan kunnen de schulden mogelijk gesaneerd of geherfinancierd worden via een Bbz-krediet. Het Bbz regelt daarnaast ook dat zelfstandig ondernemers die (tijdelijk) weinig inkomen hebben en aan bepaalde voorwaarden voldoen, in aanmerking kunnen komen voor een uitkering dat het inkomen aanvult tot bijstandsniveau. Uitgebreide informatie vindt u in de [Handreiking Bbz](#) van Stimulansz en PPO en op de webpagina [Bijstand voor zelfstandigen \(Bbz\)](#) van de Rijksoverheid.

Er zijn verschillende initiatieven bij gemeenten om ondernemers te helpen die niet in aanmerking komen voor een Bbz/bedrijfskapitaal. Sommige gemeenten ondersteunen ondernemers vanuit een ondernemersfonds, MKB-doorstartkrediet of er zijn mogelijkheden tot verstrekking van een saneringskrediet door een kredietbank. Kredietbanken vragen vaak aan gemeenten om borg te staan. De NVVK en het Waarborgfonds saneringskredieten (Wsk) hebben een Pilot Saneringskrediet voor ondernemers. Er is binnen de pilot ruimte om 100 borgstellingen te verstrekken. Het Wsk geeft bij toelating tot de pilot een borgstelling aan de betrokken kredietbank voor het te verstrekken saneringskrediet.

Als de onderneming niet levensvatbaar blijkt, kunnen gemeenten ondersteuning bieden bij het

beëindigen van de onderneming en samen met de inwoner (ex-ondernemer) bekijken wat de beste oplossing is voor de schulden.

Wettelijk traject

Als een minnelijke schuldregeling niet mogelijk is, of niet slaagt, dan kan een [Wsnp](#) worden aangevraagd. Het aanvragen kan ook met een verklaring van deskundigen of door gemeenten, als een minnelijk traject op voorhand niet kansrijk is. Om te kunnen worden toegelaten tot de Wsnp moet de onderneming vrijwel altijd worden beëindigd.

Soms blijven inwoners of ondernemers steken in het minnelijk traject. Om ook voor hen de toegang tot de Wsnp laagdrempeliger te maken, bestaat sinds 1 mei 2021 de mogelijkheid om rechtstreeks naar een specifieke groep bewindvoerders te stappen. Zij kunnen, na een mislukt minnelijk traject, ook een dwangakkoord of toegang tot de Wsnp aanvragen. Het aanvragen van een dwangakkoord door een Wsnp-bewindvoerder was al langer mogelijk; sinds 1 mei 2021 is er ook een pilot gestart voor de Wsnp-aanvraag. De Raad voor Rechtsbijstand vergoedt de kosten van deze procedures.

De Wet Homologatie Onderhands Akkoord (WHOA)

Ondernemers kunnen niet bij gemeenten terecht voor het bereiken van een akkoord met de WHOA. Ondernemers zetten dit zelf in gang, maar het is ook mogelijk dat schuldeisers of aandeelhouders het initiatief nemen. In dit traject overlegt de ondernemer met zijn schuldeisers, waarbij de afspraken met de schuldeisers worden vastgelegd in een conceptakkoord. De ondernemer kan zich laten begeleiden door een externe adviseur of vraagt de Rechtbank om een herstructureringsdeskundige. Over het conceptakkoord van de schuldenregeling moet worden gestemd. Daarna bevestigt (homologeert) de rechtbank het akkoord op de voorgestelde schuldenregeling, ook als niet alle (bij het akkoord betrokken) schuldeisers of aandeelhouders instemmen. Dit wordt ook wel een dwangakkoord genoemd, omdat schuldeisers en aandeelhouders zich door deze wet aan het akkoord moeten houden. Ondernemers houden tijdens het WHOA-traject de controle over hun onderneming en kunnen blijven ondernemen. Binnen de WHOA spreek je hier van een reorganisatie-akkoord.

Ondernemers zonder een levensvatbare exploitatie voor de toekomst, kunnen de WHOA inzetten voor de financiële afwikkeling van een onderneming. De WHOA maakt het mogelijk om gecontroleerd te stoppen terwijl de ondernemer de zeggenschap houdt over zijn onderneming. Mogelijk kan hiermee de financiële schade worden beperkt. Dit in tegenstelling tot een faillissement waarbij een curator het bedrijf overneemt en de ondernemer zelf geen inspraak meer heeft. Binnen de WHOA spreek je hier van een liquidatie-akkoord. De WHOA lijkt in de praktijk alleen haalbaar en betaalbaar voor grotere bedrijven. Sanering van het personeelsbestand kan in deze regeling niet worden meegenomen en door het ontbreken van ontslagmogelijkheden blijft een grote kostenpost over.